

Poučevanje na daljavo v preteklem letu

 Karolina Jenko, učiteljica praktičnega pouka in strokovno teoretičnih predmetov, Srednja zdravstvena šola Ljubljana

Skoraj leto dni je minilo od časov, ko večina ljudi v Sloveniji ni vedela, kaj je pandemija, ko smo zaščitne maske uporabljali v glavnem v zdravstvu, ko se nismo zavedali, kaj pomeni svoboda gibanja, dostopnost smučišč in letovišč v domovini in tujini, ko smo možnost druženja dojemali kot samoumevno, ko smo lahkoverno upali, da kitajski virus ne pride k nam, čeprav nas je čakal pred vrati. Nismo si niti zamišljali splošnega navodila o delu od doma, zaprtih trgovin, šol in poučevanja na daljavo. Realnost nas je ujela nepripravljene in smo naivno pričakovali, da le za krajši čas.

Spletno pustovanje 3. d razreda Srednje zdravstvene šole Ljubljana
Foto: Patricija V. Raspočnik

Na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana smo se seznanili z možnostmi poučevanja preko videokonferenc – meni je še vedno ljubši izraz video-srečanje. Mlajši učitelji so ta način dela osvojili hitreje, pomagali so starejšim, in tako se je opotekaje začelo poučevanje na daljavo. Razredniki, vodstvo šole in računalničarji so se povezali v zagotavljanju računalniške opreme in poskrbeli, da so bili res vsi naši dijaki ustrezno opremljeni in poučeni za učenje na daljavo. Večletno vlaganje v digitalno opremljenost in izobraženost učiteljev se je obrestovalo in smo se s kar največjim možnim entuziazmom lotili dela, prilagodili načrtovanje in potek šolskih ur, način obravnave učnih vsebin in poiskali zanimive ter primerne videoposnetke. Res je bilo zanimivo, učitelji in dijaki smo se iskreno razveselili drug drugega in video-srečanja so postala ustaljena oblika pedagoške komunikacije.

Javna občila vztrajno opisujejo težave šolajoče se mladine, ki resda niso zanemarljive, in tudi učitelji opazamo, da moramo veliko energije vložiti v motivacijo dijakov, pogosto pristopiti k dijaku individualno, se pogovoriti z njim v zasebnem video-srečanju ali pa

kar preko telefona. Resnično me je ganila hvaležnost, ki so jo dijaki odkrito pokazali po takšni individualni pozornosti, saj so prepoznali našo iskreno človeško zavzetost za njih in njihov učni napredek.

Malo manj je slišati o težavah, stiskah in dilemah učiteljev, ki smo veliko časa namenili spreminjanju načina dela in prilagajanju obravnave učnih vsebin. Video-srečanja so pomenila tudi vdor v naš dom, kjer so delo od doma opravljali naši partnerji, naši šolajoči se otroci so potrebovali pomoč, mlajši vrtčevski otroci pa skrb in pozornost. Po pr-

vem zaključenem video-srečanju sem imela občutek, da me ves razred dijakov spremlja, ko kuham kosilo. Tudi čas kosila je bilo potrebno prilagoditi urniku učitelja, delovnim sestankom partnerja, premorom v videokonferencah šolarjev in študentov. Enake težave so imeli tudi naši dijaki in neredko je kdo prosil, da odide, ker imajo kosilo ali ker mlajši sorojenec potrebuje pomoč ali ker njihov pes vztrajno zahteva sprehod ... Včasih smo se tudi nasmejali ob naključnih zvokih iz domačega okolja.

Na video-srečanjih vedno sodelujem z vklopljeno kamero, da me dijaki vidijo in slišijo, opažam pa, da je dojemanje dijakov tako kot ekran nekako dvodimenzionalno, manjka tretja dimenzija, ki jo vnesemo z govorico telesa, gestikulacijo, poudarjeno mimiko. Le redki dijaki prostovoljno sodelujejo z vklopljeno kamero. Razumem jih, da jih moti samorazkrivanje in vdor šole v njihov domači prostor, in jim razlagam, da si tudi jaz želim videti njihove mlade obraze in da pogrešam povratno informacijo. V razredu sem z enim pogledom objela ves razred in z njihovih obrazov razbrala razumevanje, zanimanje, zmedenost, stisko, nestrinjanje, včasih tudi posmeh. V razredu sem zlahka opazila interakcijo med njimi, klepetanje med poukom, pisanje pisemčkov, učenje drugega predmeta, pisanje domačih nalog, preverjanje soci-

alnih omrežij, pisanje SMS-ov ... Težko verjamem, da dijak, ki med predavanjem izklopi kamero, pozorno spremlja pouk. Ne zaradi mojega nezaupanja, temveč zaradi izkušenj: ko dijaka v zvezi s snovjo povabim k sodelovanju s preprostim vprašanjem, pogosto ne ve, kaj sem ga vprašala, kje naj nadaljuje z branjem z deljenega power point-a, oglasi se z zamudo ali sploh ne. Domačo nalogo mi včasih pošljejo med mojo ali kakšno drugo uro. Razumem, prilika dela tatu, a mi je žal za slabo izkoriščeno učno uro.

Predelano snov dijakom vedno pošljem na njihov e-naslov z navodili za domačo nalogo, ki mi jo potem pošljejo na moj e-naslov in jo pri naslednji uri pregledamo. Vse prejete domače naloge zabeležim v e-dnevnik, iz katerega je razvidno, da približno tri četrtine dijakov prizadevno redno sodeluje. Skrbi pa me tista slabše odzivna četrtnina dijakov, še bolj pa tistih nekaj, ki domačih nalog ne oddajajo in ki so neuspešni pri ocenjevanju znanja. Večino sem uspešna zmotivirati z individualnim pristopom, spodbudo, prilagajanjem in veliko razumevanja. Potrudim se, da najdem razlog, da dijaka pohvalim, in izkazalo se je, da je pohvala najboljša spodbuda.

Praktični pouk na daljavo predstavlja poseben problem, na katerega vztrajno opozarjamo učitelji, dijaki in študenti ter starši. Na Srednji zdravstveni šoli Ljubljana izobražujemo bodoče tehnike zdravstvene nege oziroma medicinske sestre in bolničarje – negovalce. Za oba programa načrtujemo tri oblike praktičnega pouka: praktični pouk v kabinetu, praktični pouk v učni bazi (bolnišnici, domu upokojencev) pod vodstvom učiteljice praktičnega pouka in praktično izobraževanje pri delodajalcu, ko se dijaki vključijo v redno delo v različnih bolnišnicah in domovih upokojencev.

V prvem valu se je zaradi zaščite najranljivejših skupin prebivalstva najprej ustavil praktični pouk v učnih bazah. Učiteljice praktičnega pouka smo uporabile neizmerno veliko iznajdljivosti, domišljije, strokovnih videoposnetkov, filmskih prispevkov in zasilnih pripomočkov, da smo na nek način izvedle poučevanje praktičnega pouka. Medvedek je postal poškodovanec, pinceta za obrvi je postala prijemalka za sterilne zložence, ogrožena mesta za nastanek razjede zaradi pritiska so prepoznavali z ležanjem na trdi podlagi ... V veliko pomoč so bili dijakom dobri opisi v učbenikih in strokovni video prispevki založbe Grafenauer.

Za praktično delo so dijaki uporabili pripomočke iz domačega gospodinjstva in si pomagali s sodelovanjem družinskih članov, ki so odigrali paciente. Pri tem so nastali zanimivi posnetki, ki kažejo izjemno ustvarjalnost mladih. Nekatere učiteljice so v kontroliranem šolskem okolju posnele izvedbo strokovnih intervencij, da so jih lahko kakovostno predstavile in razložile dijakom. Najtežje je na daljavo učiti voden

praktični pouk, ker pridobivanja spretnosti in izkušenj s pacientom ne more nadomestiti noben opis in prikazati noben posnetek. Z inovativnimi pristopi smo učiteljice praktičnega pouka dijake vodile v prepoznavanje občutkov v negovalnih situacijah, poiskale smo zanimive tematske filme, videoposnetke na youtube kanalu, ki so sprožili razmišljanje in empatijo. Oblikovale smo učne situacije, s katerimi smo dijake usmerjale v krepitev kritične zavesti, odgovornosti, v samostojno ustvarjalnost in pridobivanje izkušenj z delom na sebi. Dijaki so izdelali in predstavili tematske seminarske naloge in tako pridobili oceno. Vsi pa se zavedamo, da to ni bil pravi praktični pouk, da stika s pacientom niso imeli, da niso mogli pridobiti željenih spretnosti, da svojega znanja niso mogli preveriti v praksi in se učiti komunikacije s pacientom pod budnim očesom učiteljice praktičnega pouka.

Spretnosti in dobri organizaciji organizatorjev praktičnega pouka na šoli gre zasluga, da so doslej vsi dijaki vsaj en del vodenega praktičnega pouka opravili v realnem okolju. Glede na to, da izobražujemo za poklica, ki sta v tem času ključna za dobrobit bolnikov v bolnišnicah in stanovalcev v domovih upokojencev, so lahko vsi dijaki Srednje zdravstvene šole Ljubljana praktično izobraževanje pri delodajalcu uspešno opravili, pri čemer so jim ustrezno podporo in pomoč pri izvedbi strokovnih ukrepov in pri vzpostavljanju stika s pacienti nudili zaposleni v zdravstveni negi. Pridobivanje praktičnih izkušenj v realnem delovnem okolju je bilo dodatno nagrajeno z občutkom koristnosti in zavestjo, da so s svojim delom in znanjem doprinesli k obvladovanju težke situacije v zdravstveni negi.

Kaj pa ocenjevanje znanja? Kako zagotoviti objektivnost pri ocenjevanju znanja, kako preprečiti uporabo nedovoljenih pripomočkov? V pomoč so nam lahko različne aplikacije Exam.Net, Moodle, Kahoot in druge, vendar se učitelji zavedamo, da je iznajdljivost dijakov skoraj brezmejna. Menim, da moramo zaupati, da so mladi odgovorni do svojega znanja, da se zavedajo, da bodo to znanje nekoč potrebovali, in predvsem moramo verjeti, da v njihovih glavah vedno ostane nekaj znanja, na katerem bodo lahko gradili naprej.

Ni nam lahko v tem obdobju, ne učiteljem, ne učencem, ne bolnikom in ne zdravstvenim delavcem, ne delodajalcem in ne zaposlenim, ne državljanom in ne vladi. Znašli smo se v situaciji, kateri se ves čas prilagajamo, ne vemo, kdaj se bo končala, ne vemo, kako se bo končala. Upamo le, da vsi delamo dobronamerno, da po svojih močeh prispevamo svoje znanje in izkušnje ter se ne predajamo malodušju in črnoglednosti. Vsi pa se najbrž sprašujemo: »Kdaj bomo lahko predavali, delali, nakupovali, potovali brez zaščitnih mask in brez meja? Ali bo cepljenje življenje vrnilo na običajni tir?«